

M. Sait Akman¹

G20 Çalışmaları Merkezi Direktörü

**TRUMP'IN "KOMŞUYU FAKİRLEŞTİRME"YE DAYALI
TİCARET POLİTİKASI ANLAYIŞI VE SONUÇLARI:****7 AĞUSTOS SONRASI BİZİ NELER BEKLİYOR?****Giriş**

ABD Başkanı Trump'ın iktidara geldiği andan itibaren ticaret politikası alanında aldığı kararlar ciddi bir tartışmayı da beraberinde getirmiştir. İzlemekte olduğu ticaret stratejisinin fikri altyapısı ilk Başkanlık dönemine dayanmaktadır. Bu yazıda, 7 Ağustos'ta uygulanmaya başlanacak tarifelere giden yolda Trump'ın ticaret politikasını şekillendiren temel saikler kısaca değerlendirilerek uygulamanın dayandırıldığı yasal zemin, ticaret ortaklarına karşı tutum ve çok taraflı sisteme etkiler genel hatlarıyla ele alınmaktadır. Daha önce bahsi geçen Özgürleşme Günü tarifelerinin devamı niteliğinde olan ve 7 Ağustos'ta² başlatılan tarifeler de bu stratejinin bir parçasıdır.

Nedenleri ve dayanakları ne olursa olsun uygulanan stratejinin serbest ticaretin kazan-kazan anlayışından ayrılarak ticaret ortaklarının taviz vermesine ve maliyete katlanmasına dayalı bir anlayışla şekillenmekte olduğu dikkate alınmalıdır. Bu strateji çok taraflı ticaret sisteminin aşınmasına hatta bazı görüşlere göre yaşamsal bir tehdit ile karşılaşmasına yol açacaktır.

Trump'ın yeni dönem ticaret politikasının temelleri

Trump'ın ticaret politikası yaklaşımı çerçevesinde alınan kararların altında yatan dinamikleri anlamak için Trump Yönetiminin ticaret politikasının dayandığı üç temel noktaya bakmakta fayda var.

İlk olarak, Trump'ın "Amerika'yı Yeniden Büyük Yap" (Make America Great Again - MAGA) sloganı doğrultusunda, ABD

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1337>

² 60 kadar ülkeye getirilen tarifeler 31 Temmuz'da ilan edilmiş olup, 7 Ağustos'ta yürürlüğe girmesi kararı alındı. Bu çalışmada ifade edilen bulgular, yorumlar, sonuçlar, öneriler ve görüşler tamamen yazar(lar)ına aittir. TEPAV'ın resmi görüşü değildir. © TEPAV, aksi belirtilmedikçe her hakkı saklıdır.

ekonomisinin bozulmuş makroekonomik dengelerini yeniden inşa etme hedefi dikkat çekiyor. Bu hedef, ABD'nin küresel sistemdeki liderliğini yeniden tesis etme çabasının bir parçası olarak görülebilir.

İkinci olarak, ABD yönetimi, artan küresel rekabet karşısında Amerikan üreticilerinin hem dünya pazarlarındaki hem de iç pazardaki konumlarını güçlendirmeyi amaçlıyor. Bu doğrultuda, diğer ülkelerden ABD pazarına girişte yüksek gümrük vergilerine maruz kalmamaları için kendi gümrük tarifelerini düşürmelerini talep ediyor. Yani "karşılıklık" (reciprocity) esasına dayalı bir ticaret ilişkisi hedefleniyor.

Üçüncü olarak ise, ABD'nin bu yeni ticaret yaklaşımı, geleneksel tarife uygulamalarını ön plana çıkarırken; ekonomik, siyasi, dış politika ve ulusal güvenlik gerekçelerini bir arada kullanarak korumacı politikaları meşrulaştırmaya çalışıyor.

Ancak Trump'ın ilk dönemine kıyasla daha belirsiz, istikrarsız ve merkantilist nitelikte görünen bu politikaların, kurallara dayalı çok taraflı ticaret sistemini zayıflattığı da bir gerçek. Bu yaklaşım sadece ticaret ortaklarına değil aynı zamanda ABD ekonomisine de önemli maliyetler getireceği ileri sürülebilir. Trump'ın önceliği, en azından görünürde yerli üretimi, istihdamı ve ulusal güvenliği korumak. Ancak bu yaklaşım, diğer ülkelerin zararına olacak şekilde ABD'nin çıkarlarını önceleyen ve onları taviz vermeye zorlayan bir anlayışla yürütülüyor olması küresel düzenin devamında sıkıntılara da işaret etmekte. Bir başka deyişle, kamuoyuna yansıtıldığı biçimiyle bu politika, karşılıklı kazanç esasına dayalı çok taraflılık anlayışından uzak; agresif, tek taraflı ve benmerkezci bir tavır olarak öne çıkıyor.

Trump'ın ikinci başkanlık döneminde izlediği ticaret politikasının temel çerçevesi 20 Ocak 2025 tarihli "*Önce Amerika Ticaret Politikası*" (America First Trade Policy) Başkanlık Memorandumu³ ile net şekilde ortaya konmuştu. Bu belgede ABD'nin ticaret açıkları ve sanayideki gerileme "acil durum" olarak tanımlanırken uygulanacak yeni gümrük tarifelerinin dayanakları oluşturuldu.

Buna göre, ABD'nin hegemonik güç kaybını güvenlik sorunu olarak gören Trump yönetimi için ticaret politikası, ulusal güvenliğin kritik bir unsurudur. Bu doğrultuda, diğer ülkelere olan bağımlılığın azaltılması ve bu ülkelerin ABD lehine tavizler vermesi hedeflenmektedir.

Bu nedenle izlenecek ticaret politikası, yatırımları ve verimliliği geliştirecek, sınai ve teknolojik avantajları ABD lehine yükseltecek şekilde oluşturulmalıdır. Memorandum'da ABD'nin yüksek düzeydeki ve sürekli hale gelmiş olan "ticaret açıklarının" özellikle gümrük tarifeleri yoluyla düzeltilmesi; ticaret ortaklarının ABD'ye karşı "haksız ticaret" uygulamalarının ve döviz kuru politikalarının gözlemlenmesi, mevcut ticaret anlaşmalarının gözden geçirilmesi, ABD ihracat ürünleri için hangi ülkelerle ikili ve sektörel anlaşmalar yapılması gerektiğinin tespiti, gümrük tarifesi gelir kayıplarının belirlenmesi ve USMCA Anlaşması konusunda kamuoyu nezdinde danışmalar yapılması gibi konular ön plana çıkarılmıştır. Nitekim memorandum sonrasında Trump yönetiminin attığı adımların bu konularla doğrudan ilişkili olduğu açıkça görülmektedir.

Diğer taraftan, 13 Şubat 2025 tarihinde yayınlanan "*Karşılıklı Ticaret ve Gümrük Tarifeleri*" (Reciprocal Trade and Tariffs) isimli Memorandum'da da ABD'nin diğer ülkelere kıyasla daha düşük ithalat engeli uyguladığı ve daha açık bir ekonomiye sahip olduğu vurgulanmış; buna karşın ticaret ortakları tarafından haksızlığa uğratıldığı ve karşılık göremediği ifade edilmişti. Bu durumun ABD'nin ticaret açıklarının en büyük nedeni olduğu iddia edilmişti. Buna göre, sorunun kaynağının Amerikan tüketicilerinin ithal ürünlere talebi, yerli üreticilerin iç ve dış

³ Bkz. <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/america-first-trade-policy/>

pazarlardaki rekabet eksikliği ya da izlenilen makro politikaların sonuçları değil; ticaret ortaklarının uygulamaları olduğu belirtilmişti. Bu nedenle "Adil ve Karşılıklı Plan" uygulanmaya başlanacağı ve diğer ülkelerin ABD'ye karşı uyguladığı tarifeler, tarife dışı engeller, haksız kabul edilen ticaret uygulamalarına, ABD ürünlerinin pazara girişini engelleyen önlemler ve döviz kurlarının piyasa değerinden sapmasına neden olan politika ve uygulamalara karşı kapsamlı adımlar atılacağı ifade edilmişti.

Başkan Trump tarafından, başta yakın müttefikler ve Çin olmak üzere birçok ülkeye karşı uygulamaya konulan gümrük tarifeleri, 2 Nisan'da ilan edilen "Özgürleşme Günü" (Liberation Day) kapsamındaki tarifeler ve nihayet 1 Ağustos'ta açıklanan yeni tarifeler, bu politika yaklaşımı çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Bu yaklaşım, MAGA sloganı altında; ABD'nin dış borç, rekabet, işgücü kaybı ve doların rezerv para statüsünün zayıflaması argümanları da ileri sürülerek, ticaret politikası yoluyla diğer ülkelere baskı kurma anlayışının bir ürünü olarak iç siyasette kullanılmıştır. Nitekim bu durum çeşitli şekillerde ifade bulunmaktadır. Bunlar kimi zaman ticaret açığı verdiği ülkelere karşı gümrük tarifeleri (Özgürleşme Günü tarifeleri) yoluyla; bazen BRICS ülkelerinin kendi aralarındaki ticarete dolardan vazgeçmeleri halinde ek yaptırımlarla tehdit edilmesi şeklinde; bazen de ABD sanayisinin ihtiyaç duyduğu kritik mineral ve hammaddelerin temini için diğer ülkeleri zorlamak biçiminde ortaya çıkabilmektedir. Hatta çoğu zaman ticaretin ötesine geçen siyasi, diplomatik ve toplumsal unsurların da ulusal güvenlik gerekçesiyle ticari yaptırımlara konu edilebildiği görülmektedir. Örneğin, Kanada'ya karşı gündeme getirilen fentanil krizi, Brezilya'nın eski Devlet Başkanı Bolsonaro'nun yargılanması süreci ya da Kolombiya'nın ABD tarafından sınır dışı edilen göçmenleri kabul etmeyi reddetmesi, bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Buradan hareketle, Trump yönetiminin ticari ve iktisadi yaptırımlar aracılığıyla, zaman zaman da siyasi baskılar yaparak kendince bir meşru çerçeve oluşturmaya çalıştığı görülmektedir.

Ancak, Trump'ın ticaret ortaklarını çok taraflı müzakere sürecinin dışına sürükleyerek ikili müzakere temelinde ABD lehine tek taraflı tavizler vermeye zorlayan ve "karşılıklı" bir al-ver ilişkisinden öteye geçen agresif ticaret politikasının, sistem ve ticaret ortakları üzerinde yarattığı olumsuz etkiler göz ardı edilmemelidir.

Van Grasstek *Ticaret ve Amerikan Liderliği*⁴ isimli çalışmasında, A. Hamilton'ın ulus-inşası döneminden Trump'ın ticaret savaşlarına kadar geçen dönemde, ticaret politikasının Amerikan güç ve refahının temel unsurlarından olduğunu ifade etmiştir. Çalışma, ABD'nin inşa ettiği açık ve çok taraflı ticaret sisteminin ticaret ortaklarına da büyük kazanç sağladığını ancak bu durumun zamanla kendi yaptırım gücünü de kısıtlamasıyla ABD içinde sisteme karşı bir tepkinin başladığını açıklamaktadır. Son 20 yılda, özellikle yükselen ekonomilerin hızlı büyümesi sonucunda ABD bir liderlik handikapı yaşarken geriden gelen ülkeler daha avantajlı şekilde büyümüştür. 1960'lı yıllarda dünya milli gelirinin %40'ının kaynağı ABD iken bu oran 2000'lerin başında %30'a, günümüzde ise %20'ye gerilemiştir. Çin ise hızlı bir artışla küresel ekonomideki payını %15-20 seviyesine yükseltmiştir. Bu gelişmeler karşısında Trump, ilk başta mevcut sistemin yapısına ve işleyişine tepki göstermiş, Trans Atlantik (TTIP) müzakereleri ve Trans-Pasifik Anlaşmalarından çekilmiş ve üyeliğini sorgulamak da dahil olmak üzere DTÖ'yü işlevsel olmaktan uzaklaştıracak bir dizi adım atmıştı. Trump, bu defa daha da ileri giderek ABD'nin tüm makroekonomik sorunlarını ve giderek zayıfladığına inandığı

⁴ C. Van Grasstek, *Trade and American Leadership: The Paradoxes of Power and Wealth from Alexander Hamilton to Donald Trump*, Cambridge University Press, 2019.

liderlik rolünü düzeltmek amacıyla, tüm maliyeti diğer ülkelere sırtına yükleyecek bir politikayı hayata geçirmeye başladı.

Bu süreçte sadece piyasa ekonomisi ile uyumu tartışmalı görülen Çin değil, pazar sistemine hâkim ancak uluslararası sistemi ve güvenliği sağlamak için gereken maliyete katılmakta isteksiz olan ve ABD'ye karşı ticaret açığı veren Batılı müttefikleri de Trump'ın yaptırım listesinden kaçmamaktadır.

Ticari yaptırım yolları ve yasal dayanağı

ABD ticaret politikasının ticaret ortaklarına yönelik uygulamalarını ele almadan önce bu uygulamaların dayandığı yasal zemini hatırlamakta yarar var. Bu politika uygulamaları genel olarak ABD'de geçmişte kabul edilmiş birtakım yasa ve Amerikan Ticaret Yasalarının bazı bölümlerine dayandırılmaktadır. Bunlar arasında en belirgin olanlar:

- *1977 tarihli Uluslararası Acil Ekonomik Güç Kullanma Yasası (International Emergency Economic Powers Act -IEEPA):* Trump, bu yasaya dayanarak 2 Nisan tarihi itibarıyla karşılıklı olarak ticarete açık verdiği tüm ülkelere en az %10 gümrük tarifi uygulama kararı almıştı. Daha fazla ticaret açığı verilen ülkelere karşılıklılık' esasına dayalı Özgürleşme Günü tarifeleri adı altında daha yüksek vergiler de getirilmişti. IEEPA kapsamında en fazla ticaret engeli ile karşılaşan Kanada, Meksika ve Çin gibi ülkeler ilk hedef haline gelmişti.
- *1962 tarihli Ticaretin Genişletilmesi Yasası- Section 232:* Bu bölüm özellikle çelik, alüminyum ve bakır başta olmak üzere birçok üründe ABD piyasasında ithal ürünlerin pazar payının artmasının yaratacağı etkileri ortadan kaldırmaya yönelik olup, söz konusu ürünlerde tarife oranları %50'ye kadar yükseltilmiştir. Bu yasa, özellikle çelik ve alüminyum sektöründe artan ithalatın yerli üreticileri zora sokacağı ve "ulusal güvenlik" tehlikesine yol açacağı endişesi sonucu kabul edilmiş; günümüzde ise tam da Trump'ın güvenlik anlayışı için kullanışlı ve istismara çok açık bir araç halini almıştır.
- *1974 tarihli Ticaret Yasası- Section 301:* Bu bölüm, yabancı ülkelerin ABD'nin uluslararası anlaşmalardan doğan haklarını ihlal etmeleri veya haksız uygulamalara yol açmaları durumunda, ABD Ticaret Temsilcisi tarafından uygulanır.

Uygulamaların hedef aldığı ülkeler, oranlar ve yasal dayanakları için bkz. Tablo 1.

Tablo 1. Trump Yönetiminin 1 Ağustos öncesi öne çıkan tarife politikası uygulamaları

Hedef	Uygulanabilir oran	Tarih	Yasal zemin
Kanada	%10 enerji; %25 enerji dışı ürünler	4 Şubat (4 Mart'a ertelendi)	IEEPA
Meksika	%25	4 Şubat (4 Mart'a ertelendi)	IEEPA
Çin	%10 %20 (diğer vergilerle %45) (%145'e yükseltildi)	4 Şubat 4 Mart	IEEPA
AB	%25	26 Şubat	Belirsiz
Çelik ve alüminyum	%25 %50	12 Mart 4 Haziran	Section 232
Otomotiv	%25	2 Nisan	Belirsiz
Bakır	Belirsiz	25 Şubat'ta soruşturma başlatıldı)	Section 232
Karşılıklılık - Özgürleşme Günü	En az %10 Ülkeye göre değişmekte	2 Nisan	IEPPA
Yarı iletken ve ilaçlar	%25+	27 Ocak'ta açıklandı	Belirsiz
Ticari uçak ve jet motorları	Soruşturma kapsamında	13 Mayıs-soruşturma	Section 232
Kamyon ve teçhizatı	Soruşturma kapsamında	22 Nisan-soruşturma	Section 232
Denizcilik ve gemi inşa sektörü		17 Nisan	Section 301
Kritik mineraller ve malzemeler	Soruşturma kapsamında	15 Nisan	Section 232
Kereste	Soruşturma kapsamında	1 Mart	Section 232

Kaynak: Tax Foundation research ve Atlantic Council

Not: Bu uygulamaların bir kısmının yasal çerçevesi belirsiz görülmektedir.

Bununla birlikte, uygulanan (veya uygulanacağı ilan edilen) birçok tarifenin dayanakları konusunda tartışmalar devam etmektedir. Örneğin, ABD Uluslararası Ticaret Mahkemesi'nin Trump'ın tarife politikasında yetkisini aştığı yönündeki kararı önemli bir gelişmedir. Mahkeme "ABD Anayasası, Kongre'ye diğer ülkelerle ticareti düzenleme konusunda münhasır yetki verir ve bu yetki, ABD ekonomisini korumak amacıyla başkanın sahip olduğu olağanüstü yetkiler tarafından geçersiz kılınamaz" diyerek yetkinin Kongre'de olduğunu belirtmiştir. Mahkeme bu kapsamda, Trump tarafından IEEPA kapsamında başta Çin, Kanada ve Meksika'ya konulan tarifelerin ve Özgürleşme Günü altında getirilen tarifelerin kaldırılması gerektiğini belirtmiştir⁵. Buna rağmen uygulamanın devam etmesi, ABD'ye karşı güvenilirliğini azaltacak bir duruma yol açmaktadır. Kanada Başbakanı Carney, mahkeme kararının Kanada'nın itirazları ve tutumunu haklı çıkardığını belirtmiştir. Ancak hatırlanacağı üzere Trump yönetimi bu karara

⁵ Bkz. P. Luck, "What the Court's Ruling on Trump's Tariffs Means for U.S. Trade Policy and the Economy", CSIS Notu, 29 Mayıs 2025, <https://www.csis.org/analysis/what-courts-ruling-trumps-tariffs-means-us-trade-policy-and-economy>

itiraz etmiş ve tarifeleri 90 gün süreyle erteleme yoluna giderek mevcut politikasındaki ısrarını açıkça ortaya koymuştu.

Özgürleşme Günü (Liberation Day) tarifeleri

Başlangıçta 2 Nisan'da uygulanacağı ilan edilen ancak daha sonra 90 gün ertelenen tarifeler IEEPA'ya dayandırılmaktadır. Trump'ın ticaret açığı konusundaki takıntılı tutumu nedeniyle, çok sayıda ülkeye karşı temelde %10 ve üzeri gümrük tarife uygulamasına geçmeyi öngören bu yaklaşım büyük tartışmalara yol açmıştı. Bu kapsamlı ve dikkat çekici tarife kararı, aralarında Türkiye'nin de olduğu bazı ülkelere tüm ürünlerde (çelik ve alüminyum ürünleri ayrıca ele alınmakta ve kapsam dışındadır) en az %10 vergi uygulaması getirirken kendisine karşı ticaret fazlası daha yüksek olan ülkelere karşı ise daha farklı bir yöntemle %50'ye varan tarifeler koymayı öngörmüştü.

Hangi ülkeye ne oranda tarife uygulanacağı, kabaca ABD'nin o ülkeye karşı ticaret açığının, söz konusu ülkeden yapılan ithalata bölünmesi ile hesaplanmakta ve çıkan oran ikiye bölünerek tarife bulunmaktaydı⁶. Ancak, ikili ticaret dengesizliğini esas alan bu formül, aralarında Lesoto (%50), Laos (%40), Kamboçya (%36) ve Irak (%35) gibi bazı gelişmekte olan ülkelerin de bulunduğu ekonomilerin, İngiltere (%10) gibi daha rekabetçi ekonomilere kıyasla çok daha yüksek oranda tarifelerle karşılaşmasına yol açan tuhaf bir durumu da beraberinde getirmiş oluyordu⁷.

ABD yönetiminin 'Özgürleşme Günü' adı altında başlattığı tarife girişimine karşı küresel düzlemde ciddi tepkilerin ortaya çıkması da çok fazla zaman almamıştır⁸.

ABD'nin önde gelen düşünce kuruluşlarından CSIS'in uzmanlarına göre, Özgürleşme Günü uygulamasının altında iki rasyonalite bulunmaktaydı. Bunlarda ilki, diğer ülkelerin uyguladığı tarifelerin asimetric etkisi sonucu ABD'nin ikili bazda ticaret açığı vermesi; bunun ancak sert bir yaklaşımla tersine çevrilebileceği ve yatırımların bu şekilde yeniden Amerikan topraklarına çekilebileceği inancıydı. İkinci dayanak ise daha işlevsel bir niteliği haiz olup elde edilecek gümrük tarife gelirleri yoluyla vergi indirimleri sonrası bütçeyi dengeleme gereği idi⁹.

Ticaret ortaklarını anlaşılmaya zorlamak

Trump'ın ticaret politikası anlayışının dayandığı temellerin ortak noktası, amacı ne olursa olsun bunu ticaret ortaklarını fakirleştirerek gerçekleştirmeye çalışmasıdır.

Trump'ın bu konuda, ülkeler arasında çok fazla ayırım yapmadan, müttefik-hasım herkese karşı zorlayıcı bir tutum takınacağını en belirgin göstergesi, komşuları Kanada ve Meksika'ya yönelik uygulamalarıdır. Her ne kadar en yüksek korumacı politikaları en sıkı rakibi Çin'e karşı uygulamakta olsa da yakın müttefiki, en önemli ticaret ortağı, komşusu ve yoğun ekonomik ilişkilerinin olduğu USMCA (ABD-Meksika-Kanada Ticaret Anlaşması) üyesi Kanada'yı ağır bir

⁶ Bu formüle göre denklem:

$$\text{Ülkenin ticaret fazlası (ABD'nin o ülkeye karşı ticaret açığı)} \div (\text{Ülkeden ithalat} \times \epsilon \times \phi)$$

- $\epsilon = -4$, kabul edilen ithalat talep elastikiyeti
- $\phi = 0.25$, tarifelerin fiyatlara yansıtıldığı varsayılan oran

⁷ 1 Ağustos kararına göre bazı ülkelerin oranlarında indirimler yapıldığı göze çarpmakla beraber bu anomalinin halen devam ettiği gözlemlenmektedir.

⁸ Bkz. B. Aran, "Trump'ın Gümrük Tarifeleri ile Başlattığı Özgürleşme Girişiminin Küresel Yansımaları", TEPAV Değerlendirme Notu, Nisan 2025, N202526.

⁹ B. Hartihas vd. "Liberation Day Tariffs Explained", CSIS Notu, 3 Nisan 2025.

<https://www.csis.org/analysis/liberation-day-tariffs-explained>

şekilde hedef alması kayda değerdir. Diğer taraftan USMCA'nın bir diğer üyesi Meksika'yı başta otomotiv ve ulaştırma ekipmanları, elektronik ürünler ve elektrikli makineler olmak üzere yüksek tarife uygulamaları ile zorlaması, Trump'ın "ticaret savaşlarını" taraf gözetmeksizin başlatmasının açık bir kanıtıdır.

Trump, yüksek gümrük tarifelerine ilişkin takvimde, kendisiyle iş birliği yapmak isteyenler için son tarihi 1 Ağustos olarak belirlemişti. Tüm bu ertelemeler görünürde bir gerekçeye dayanmakla birlikte ticaret ortaklarını belirsizlik ortamına sevk ederek ABD'nin taleplerini karşılayacak ikili anlaşmaya (bilateral deals) yanaşmaya zorlamıştır. Nitekim Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, AB açısından en büyük kazanımın belirsizliğin ortadan kalkması olduğunu belirtmiştir.

Trump'ın ikinci başkanlık döneminde başlattığı "çatışmacı ticaret politikası anlayışı" görünürde ikili ticari ve ekonomik dengesizlikleri ortadan kaldırmaya yönelik olsa da bunun karşılıklı tarife misillemelerine dönüşmesi, 2018'de Çin ile başlatılan ticaret savaşlarının daha küresel bir boyuta yansımalarıdır. ABD ve ticaret ortakları bu çatışmacı ortamda uzlaşma sağlasalar dahi Trump'ın inişli çıkışlı tutumu ileriye dönük belirsizlikleri devam ettirmekte, korumacılığın getirdiği ekonomik maliyet yükselmekte ve çok taraflı kurallara dayalı ticaret sisteminin istikrarına yönelik endişeler artmaktadır.

İlk hedef yakın komşular: Kanada ve Meksika

İkinci Trump döneminin çatışmacı ticaret politikası anlayışının ilk yansımaları, en önemli komşusu Kanada ile başlamıştı. Kanada ekonomisi büyük ölçüde ABD pazarına bağımlı olup (Kanada ihracatının dörtte üçü ABD'ye yapılmaktadır), iki ekonomi arasında oldukça kapsamlı bir üretim zinciri ağı bulunmaktadır. ABD, Kanada'nın tüm ihraç ürünlerine %25 (petrol ve doğalgaz için daha düşük) tarife getireceğini açıklamış, ardından Kanada karşı bir hamle ile 30 milyar dolar ve ardından 125 milyar dolar değerinde Amerikan ihraç ürününe %25 gümrük vergisi getirmişti. ABD'nin 34 eyaletinin ihracatında Kanada'nın en önde gelen ihraç pazarı olduğu dikkate alındığında ve ayrıca ABD imalat sanayinin başta doğalgaz, elektrik, otomotiv aksamaları, kereste ve orman ürünleri gibi ürünlerde Kanada'dan ithalata önemli ölçüde bağımlılığı göz önünde bulundurulduğunda karşılıklı tarife savaşının her iki taraf bakımından da ciddi sonuçları ortadadır. Diğer taraftan Kanada'nın milli gelir içinde ticaretin payının %67 olduğu ve ihracatın %77'sinin ABD'ye bağlı olduğu düşünüldüğünde Kanada'nın milli gelirin yaklaşık yarısının (%50) ABD ile ticaretten etkilendiği görülmektedir. Kanada'ya yapılan ihracatın ABD'nin milli gelirine etkisi ise %5 kadardır. Bu asimetri nedeniyle Trump yönetiminin Kanada üzerinde baskı yaratarak ciddi tavizler elde etmeye çalışması ilk bakışta normal görünmektedir. Kanada ile henüz bir anlaşmaya varılamaması nedeniyle Trump, tarifeleri %35'e çıkaracağını, bakır, çelik ve alüminyumda bu oranın %50 olduğunu ve Kanada'nın karşılık vermesi ile ihracatını üçüncü ülkeler üzerinden yapması durumunda bu oranların daha da yükseleceğini ilan ederek çitayı daha da yükseltmiş oldu¹⁰. Öte yandan ABD'nin Kanada'nın ilan ettiği dijital hizmetler vergisini geri çekmemesi halinde ticaret görüşmelerini askıya alacağını belirtmesi sonucu Kanada geri adım atmış ve görüşmelerin tekrar başlamasına kapı aralamaya çalışmıştı. Kanada'nın 1 Ağustos'ta ilan edilen kararname ile karşılaşacağı %35 oranındaki gümrük tarifesinin, USMCA uyarınca belirlenmiş olan menşe kurallarını yerine getiren ürünleri kapsamayacağı bilinmektedir. Bu kurallara göre, Kanada'dan ABD'ye ihraç edilen ürünlerin belirli oranda Amerikan menşeli girdi kullanması beklenmektedir. Kanada otoritelerine göre

¹⁰ Bkz. "Trump announces 35% tariffs on Canada starting Aug. 1, warns of higher levies if Ottawa retaliates", 11 Temmuz 2025, <https://www.cnn.com/2025/07/11/trump-announces-35percent-tariffs-on-canada-starting-aug-1.html>

ihracatın %60'ı bu durumdan yararlanmaktadır¹¹. Buna karşın bu kuralların ne ölçüde geçerli kalacağı ve yeni taleplerin gelip gelmeyeceği belirsizliğini sürdürmektedir.

Bir diğer USMCA üyesi Meksika da Trump'ın ticaret politikası anlayışından fazlasıyla etkilenmiştir. Hatırlanacağı üzere, Trump başkanlığa geldiği ilk dönemde tüm Meksika ürünlerine %25 gümrük vergisi uygulayacağını ilan etmişti. İlerleyen süreçte Meksika ile anlaşmaya varılamamış ve %50 tarife belirlenmiş, ancak son anda varılan uzlaşılı ile Meksika'ya uygulanacak vergiler 90 gün süreyle ertelenmişti.

Tıpkı Kanada için olduğu gibi, Meksika ekonomisi için de ABD pazarı büyük önem taşımaktadır. Meksika'nın milli gelirinde ihracatın payı yaklaşık %40 olup, toplam dış satımının %80'i ABD'ye yöneliktir. Bu durum, Meksika'da üretilen ulusal katma değer yaklaşık altıda birinin (%16) ABD'ye bağlı olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu ihracatın önemli bir bölümü, Amerika sınırında yer alan "maquiladoras" adı verilen dahilde işleme tesislerinden gerçekleştirilmektedir¹². Bu ihracatın Meksika ekonomisi ve istihdamı bakımından önemi yadsınamaz. Ancak, Başkan Trump'ın Meksika'ya yönelik yüksek gümrük tarifesi tehdidi, Meksika ekonomisi üzerinde olumsuz etkiler yaratacak; işsizliğin artmasına neden olarak yasa dışı göçü daha cazip hale getirebilecektir. İlginç olan ise, Trump'ın Meksika'ya yönelik tarife uygulamasının arkasında, Meksika'dan gelen yasa dışı göçün gerekçe olarak gösterilmesidir.

Çin: En Büyük Tehdit

Trump'ın ticaret politikası çerçevesinde, tıpkı ilk başkanlık döneminde olduğu gibi, Çin öncelikli mesele olarak ele alınmaktadır. Daha önce taraflar arasında varılan Ekonomik ve Ticaret Uzlaşısı'na Çin'in uygun hareket edip etmediği konusu gündemdeki yerini korurken ABD tarafı ise haksız ve gerekçesiz uygulamalara karşı yaptırımlarını Ticaret Yasası'nın Section 301 maddesine dayandırmakta ve bu yaptırımların sürdürülmesi gerektiğini açıkça ifade etmektedir.

Trump yönetimi, yalnızca Çin'den gelen ihraç ürünlere yüksek gümrük tarifeleri uygulayarak korunmaya çalışmakla kalmamış; aynı zamanda Çin'e kaymış Amerikan sermayeli yatırımları yeniden ABD'ye dönmeleri (on-shoring) için zorlamış; ulusal güvenlik gerekçesiyle Section 232 kapsamında çelik, alüminyum ve otomotiv sektörlerine tarifeler getirmiştir. Ayrıca, Çin'in nadir element ihracatına getirdiği kısıtlamaları hedef almış ve ülkenin ekonomik ve siyasi bir güç olarak yükselişini engellemeye yönelik adımlar atmıştır

İki ülke arasında yeniden başlayan ticaret savaşı sonunda, ABD, Çin ürünlerine karşı uyguladığı gümrük tarifelerini yüzde 145'e kadar çıkarmış; Çin ise ABD'ye yüzde 125 gümrük tarifesi getirerek karşılık vermişti. Ticari gerilimin tırmanması sonucu iki taraf yetkilileri Mayıs ayında tarife müzakereleri için bir araya gelerek karşılıklı olarak gümrük vergilerini düşürme kararı almıştı. Buna göre, ABD'nin belirli Çin mallarına uyguladığı gümrük vergisini 90 gün için yüzde 145'ten yüzde 10'a; Çin'in de ABD mallarına uyguladığı vergiyi yüzde 125'ten yüzde 10'a düşürmesi kararlaştırılmıştı.¹³ Ancak alınan karara rağmen, tarifelerin yeniden

¹¹ "Trump raises tariffs on some Canadian goods to 35%", Globe and Mail, 1 Ağustos 2025

<https://www.theglobeandmail.com/politics/article-mexico-us-trade-deal-extended-canada-tariff-deadline/>

¹² Bkz. "Trump's threatened tariff projected to damage economies of US, Canada, Mexico and China", W. McKibbin ve M. Noland, <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2025/trumps-threatened-tariffs-projected-damage-economies-us-canada-mexico>, PIIE, 17 Ocak 2025.

¹³ C. Bown, "US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart", 14 Mayıs 2025, <https://www.piie.com/research/piie-charts/2019/us-china-trade-war-tariffs-date-chart>

artırılmayacağını ve ticaret savaşının sona ereceğinin hiçbir garantisi bulunmamaktadır. Trump'ın yeniden göreve gelmesinin ardından, karşılıklı ortalama gümrük tarifeleri (tüm ürünler dikkate alındığında) ABD'de %30 artışla %51'e, Çin'de ise %11 artışla %32'ye yükselmiştir. Son olarak Çin'e, kalıcı bir anlaşma yapması için 12 Ağustos'a kadar süre tanınmıştır.

Müttefikler de sırada: AB ve diğerleri

ABD'nin değişen ticaret politikası anlayışından en çok etkilenecek tarafların başında şüphesiz Avrupa Birliği (AB) gelmektedir. Trump, ticaret fazlası veren AB'ye karşı %20 oranında gümrük vergisi uygulanacağını ilan etmiş; bunun karşılığında Amerikan ürünlerine daha fazla pazar açılması ve Avrupa yatırımlarının daha büyük ölçüde ABD'ye yönlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu çerçevede başlatılan karşılıklı görüşmelerde, ele alınan konuların kolayca çözülemeyeceği yönünde bir kanaat oluşmasına rağmen, taraflar 27 Temmuz tarihinde bir uzlaşmaya varmıştır. Trump'ın "şimdiye kadarki en büyük ticaret anlaşması" olarak nitelendirdiği bu mutabakata göre, AB menşeli ürünler (istisnalar hariç) ABD pazarında %15 oranında gümrük vergisine tabi tutulacak; buna karşılık AB, pazarını daha fazla ABD ürününe açmak zorunda kalacaktır. İki taraf arasında varılan uzlaşma kapsamında, halen Avrupa Birliği lehine olan ticaret dengesini sağlamak amacıyla birtakım yükümlülükler belirlenmiştir. Bu çerçevede, AB'nin çelik, alüminyum ve bakır ürünlerine yönelik %50 oranındaki tarifeler uygulanmaya devam edecektir. Ayrıca AB, 2028 yılına kadar ABD'den 750 milyar dolar değerinde enerji ürünü ithal etmeyi, ABD pazarında 600 milyar dolar tutarında yatırım yapmayı ve önemli miktarda askeri ekipman satın almayı taahhüt etmiştir. Bununla birlikte, Amerikalı ihracatçıların AB pazarına girişte karşılaştığı tarife dışı engellerin ve bürokratik uygulamaların da gözden geçirilmesi kararlaştırılmıştır.¹⁴

Avrupa Komisyonu tarafından AB adına müzakere edilen bu düzenleme, her ne kadar "Karşılıklı, Adil ve Dengeli Ticaret için İş Birliği Anlaşması" olarak adlandırılrsa da birçok AB üyesi ülkenin yöneticileri ve çeşitli sektör temsilcileri tarafından yeterince adil bulunmamakta ve rekabet şartlarına aykırı olarak nitelendirilmektedir.

Benzer anlaşmaların Japonya, Güney Kore ve Birleşik Krallık gibi müttefik ülkelerin yanı sıra, Vietnam ve Endonezya gibi önemli ticaret ortaklarıyla da tamamlanmasının ardından, ABD'nin bu ülkelere uygulayacağını bildirdiği tarife oranlarında bir miktar azalma görülse de bu oranların hâlâ %10-20 civarında olması, günümüz küresel ticaret koşulları açısından oldukça yüksek değerlendirilmektedir. Ayrıca, söz konusu ülkelerin daha fazla Amerikan ürünü almaya zorlanması, ABD'nin kendi ekonomik sorunlarının maliyetini bu ülkelere yüklemeye çalıştığı yönünde yorumlara neden olmaktadır. Bu anlaşmalara taraf olan ülkelerin ABD pazarının önemini ve siyasi dengeleri gözettileri anlaşılmakta ve piyasa ekonomisi koşulları hilafına dayatılan senaryolar altında bu maliyeti göze aldıkları iddia edilebilir¹⁵.

ABD kendi ayağına da kurşun sıkıyor

Trump yönetiminin ticaret politikası sadece ticaret ortaklarını değil en başta kendi ekonomisini de olumsuz etkileyecektir. Uygulanacak tarifelerin tüketicilere, yerli üreticilere ve küresel değer

¹⁴ Bkz. "Fact Sheet: The United States and European Union Reach Massive Trade Deal", White House, 28 Temmuz 2025. <https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/07/fact-sheet-the-united-states-and-european-union-reach-massive-trade-deal/>

¹⁵ ABD Peterson Enstitüsü tarafından hazırlanan ve Özgürleşme tarifelerini esas alarak farklı senaryolar karşısında küresel etkileri hesaplayan bir çalışmaya göre -ticaret ortaklarının misilleme ihtimalleri de dikkate alınırsa- ABD ekonomisi ve küresel ekonomi daralacak ve enflasyonist baskı artacaktır. Bundan ABD tarım, imalat sanayi ve genel istihdamı da olumsuz etkilenecektir. Bkz. W. McKibbin, M. Noland, ve G. Shuetrim, "The global economic effects of Trump's 2025 tariffs", PIIE Working Paper, Haziran 2025.

zinciri içinde yer alan Amerikan firmalarına getireceği maliyetin yüksek olacağı düşünülmektedir.

Trump'ın sürekli değişen tarife oranları ve kısıtlayıcı politika uygulamaları, korumacı anlayışın yaratacağı maliyetin ölçülmesini de zorlaştırmaktadır. Zira oranlar, kapsama giren ve çıkan sektörler ve ülkeler konusunda sıklıkla değişen ifadeler bugüne kadar belirsizlik yaratmıştır. Bununla birlikte anlaşmaya varılan ülkeler ile bağlanan oranlar ve 1 Ağustos'ta ilan edilen son durum yine de bir gösterge ortaya koymaktadır. Başkan adaylığı döneminde Trump'ın tüm ülkelere %10, Çin'e ise %60'lara varan tarifeler uygulayacağını belirtmesine yönelik yapılan ön (ex-ante) çalışmalar, böyle bir politikanın dünya GSYİH'sini %0,5 oranında, ABD ve Çin ekonomilerini ise %1,3 oranında daraltacağını ortaya koymuştur. Ayrıca, Fransa ve Almanya ekonomilerinin de bu durumdan oldukça olumsuz etkileneceği vurgulanmıştır¹⁶.

Öte yandan, korumacı politikaların sürdürülmesi halinde ABD'nin tarife gelirlerinde artış olması beklenmektedir. Uygulanacak ağırlıklı ortalama tarife oranının %20,8 olması halinde önümüzdeki 10 yıl için tarife gelirlerinin toplamda yaklaşık 2,4 trilyon dolar kadar artacağı tahmin edilmektedir. Ancak bu dönemde milli gelirden de %0,8 düşüş olacağı öngörülmektedir. Ayrıca, yüksek tarife oranlarının fiyatlara yansımaları sonucunda 2026 yılında firmaların gelirlerinin %1,3 azalacağı hesaplanmaktadır¹⁷. Üstelik, ticaret ortaklarının misilleme hamlelerinin bu olumsuz durumu daha da derinleştirmesi beklenmektedir.

ABD'nin saygın düşünce ve araştırma kuruluşlarından Peterson Enstitüsü tarafından yapılan bir başka çalışmaya göre, sadece Kanada, Meksika ve Çin'e uygulanacak vergilerin hane halkına etkisinin kişi başı yıllık 1200 dolar civarında olacağı ortaya konulmuştur¹⁸.

Diğer yandan, Trump yönetiminin ticaret açığıyla mücadele ederken ve imalat sanayi kollarını 'ulusal güvenlik' meselesi olarak değerlendirirken korumacı politikalar yoluyla aslında güçlü olduğu hizmet sektörlerini göz ardı ettiği de unutulmamalıdır. Örneğin, ABD turizm sektörü, komşusu Kanada ile yaşanan gerilim nedeniyle Kanada'dan ABD'ye olan ziyaretlerin azalması sonucu zarar görmektedir; bu durum sınır ticaretini de kapsamaktadır. Trump'ın ABD üniversitelerine ve özellikle yabancı öğrencilere yönelik tutumu da ABD ekonomisi için önemli bir gelir kaynağı olan yükseköğretim sektörünü olumsuz etkileyebilir.

Bu korumacı ve heterodoks ticaret politikası anlayışının, Trump'ın "Önce Amerika Ticaret Politikası" belgesinde öngördüğü faydaları sağlaması görünürde mümkün gözükmemektedir. Daha önceki başkanlık döneminde uygulanan korumacılığın ABD ekonomisi açısından büyüme, enflasyonla mücadele, reel ücretlerde artış, hane halkı refahının yükselmesi ve ticaret açığının kapanması gibi hedeflere ne ölçüde hizmet ettiği halen tartışma konusudur. Trump, ABD ekonomisindeki sıkıntıların tamamını önceki yönetimin üzerine yıkmaya çalışsa da Biden yönetiminin de Trump'ın ilk döneminde başlattığı korumacı uygulamaları sürdürdüğü gözlemlenmektedir. Bu uygulamalar arasında Çin'e yönelik devam eden tarifeler ve kısıtlamalar, DTÖ Temyiz Organı'na ilişkin vetonun kaldırılmaması, Transatlantik (TTIP) ve Trans-Pasifik Ortaklık Anlaşmaları'na geri dönülmemesi ile Section 301 gibi uygulamaların sıkça kullanılması yer almaktadır.

¹⁶ Bkz. A. Bouet vd. "Trump 2.0 Tariffs: What Cost for the World Economy?", CEPII Politika Notu, Ekim 2024.

¹⁷ E. York ve A. Durante, "Trump Tariffs: Tracking the Economic Impact of the Trump Trade War", Tax Foundation, 29 Temmuz 2025, <https://taxfoundation.org/research/all/federal/trump-tariffs-trade-war/>

¹⁸ K. Clausing ve M. Lovely, "Trump's tariffs on Canada, Mexico, and China would cost the typical US household over \$1,200 a year", Peterson Institute of International Economics, 3 Şubat 2025, <https://www.piie.com/research/piie-charts/2025/trumps-tariffs-canada-mexico-and-china-would-cost-typical-us-household>

7 Ağustos ve sonrası: Yeni tehditler, yeni belirsizlikler

90 günde 90 ticaret anlaşması gibi iddialı ve gerçekleşmesi çok zor bir hedef doğrultusunda harekete geçen ABD yönetimi, her ne kadar tüm ülkelerle anlaşmamış olsa da birçok ticaret ortağından tavizler koparmayı başarmıştır¹⁹. Ancak, bu iddialı hedeflere rağmen, özellikle Kanada gibi yakın komşuları da dahil olmak üzere pek çok ülkeyle kalıcı bir sonuca ulaşması ise mümkün olmamıştır. Trump yönetimi, beklendiği üzere, 1 Ağustos itibarıyla anlaşmaya varamadığı 69 ülkeye karşı %10 ila %41 arasında gümrük tarifesi koyarak (Türkiye'ye %15) ne kadar kararlı olduğunu göstermeye çalışmıştır (7 Ağustos'ta yürürlüğe gireceği belirtilmiş olan tarifeler, bkz. EK)²⁰. Diğer taraftan, anlaşmaya vardığı ülkelerin ABD'nin dayatmaları karşısında ciddi tavizler vermelerine karşın bu uzlaşılardan kendi beklentilerini tam olarak karşılayamadıkları söylenebilir. ABD lehine tek taraflı tavizlerle dolu bir iş birliğine rağmen, Avrupa Birliği, hizmet ticaretinde beklenen ağırlığı koyamamıştır. Japonya ise enerji, yarı iletkenler, ilaç ve savunma gibi stratejik sektörlerde 550 milyar dolar değerinde yatırımı ABD'ye kaydırmak zorunda kalmıştır. Filipinler, Özgürleşme Günü tarifesinden daha yüksek oranlarla karşılaşırken; Endonezya, kritik minerallerin ihracatında ABD'nin taleplerine boyun eğmiştir. Büyük Britanya ise çelik ürünlerinde beklediği uzlaşmayı sağlayamamış görünmektedir.

Belirsizlik ve tehditleri bir tür müzakere stratejisi olarak kullanan Trump'ın politikası, küresel piyasalar üzerinde olumsuz etkilerini sürdürmekte, iş çevrelerinin karar alma süreçlerini zorlaştırmakta ve spekülatif beklentileri artmasına yol açmaktadır. Trump'ın mevcut duruma karşın yeni taleplerde bulunup bulunmayacağı ise belirsizliğini korumaktadır.

Anlaşma sağlanan ticaret ortaklarına, Özgürleşme Günü tarifelerine kıyasla genel olarak daha düşük tarife oranları uygulanacak olsa da, bu oranların ABD gibi gelişmiş bir ekonominin DTÖ nezdindeki yükümlülüklerinin çok üzerinde olması dikkat çekicidir." (bkz. Tablo 2).

¹⁹ Bkz. "The Trump Trade Tracker", https://foreignpolicy.com/2025/07/30/trump-tariffs-trade-deals-august-1deadline/?tpcc=must_read_email&utm_source=Sailthru&utm_medium=email&utm_campaign=%5BMust-Read%5D%20Trump%20Trade%20Tracker%20-%200073125&utm_term=oneoff_trump_tariff_tracker 30 Temmuz 2025.

²⁰ "Further Modifying the Reciprocal Tariff Rates", <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/07/further-modifying-the-reciprocal-tariff-rates/> 31 Temmuz 2025.

Tablo 2. İş birliği yapılan ticaret ortaklarına karşı uygulanacak tarife oranları

Ülke	Açıklanan tarih	Anlaşması sonrası tarife oranı	Anlaşma öncesi tarife oranı hedefi
Büyük Britanya	8 Mayıs	10%	25%
Vietnam	2 Temmuz	20%	46%
Endonezya	15 Temmuz	19%	32%
Filipinler	22 Temmuz	19%	20%
Japonya	23 Temmuz	15%	25%
Avrupa Birliği	27 Temmuz	15%	30%
Güney Kore	31 Temmuz	15%	25%
Çin*	12 Mayıs- görüşmeler sürmekte	30%	145%

Kaynak: CNBCSource: CNBC, Beyaz Saray verilerine dayalı

*Çin ile henüz bir uzlaşa sağlanamamıştır.

Trump'ın ticaret stratejisi çok taraflı ticaret sisteminden uzaklaşma riski doğuruyor

Açıkça görülmektedir ki, Trump, klasik anlamda çok taraflı müzakerelere inanmak yerine ticaret ortaklarıyla asimetrik bir güç ilişkisi çerçevesinde ikili pazarlıklar yaparak sonuç almaya çalışmakta ve böylece ABD'nin İkinci Dünya Savaşı sonrası kendisinin oluşturduğu liberal sistemi aşındırmaya devam etmektedir. Daha açık bir ifadeyle, geleneksel uluslararası ticaret müzakerelerinden uzaklaşan ve ABD çıkarlarını dayatmaya yönelik gündelik pazarlıklara dayalı bir anlayış hakimdir. Bu anlayış, temel olarak DTÖ'nün varlık sebebine ve ilkelerine aykırı olup, ticaret sisteminin "kurallara dayalı" ve öngörülebilir yapısını "şartlara ve güce göre değişen" bir sürece dönüştürmektedir. Böylece, ticaret kuralları bir "konsensüs" temelinde değil, ABD çıkarlarına göre belirlenmeye başlamıştır. DTÖ fiilen varlığını sürdürse de ciddi bir yara almış ve reform ihtiyacı daha da belirginleşmiştir.

Amerikan ürünlerine uygulanacak tarife oranlarının, DTÖ kuralları gereği diğer ülkelere de eşit şekilde uygulanması gerekirken bu konuda herhangi bir adım atılmasının mümkün olmadığı açıktır. Bu durum, DTÖ'nün çok taraflılık ilkesinin açıkça ihlal edildiğini göstermektedir. Böyle bir durumda birçok ülke, ABD'nin anlaşmaya vardığı ülkelerin pazarında Amerikan ürünlerine karşı haksız rekabetle karşılaşacaktır. Ayrıca, ticaret ortaklarıyla yapılan anlaşmalara rağmen, ABD'nin yüksek tarife politikalarının uzun bir süre daha devam etmesi beklenmektedir. Bu durum, karşılıklı ekonomik maliyetlerin, ticaretin sağlayacağı potansiyel faydaların önüne geçmesine yol açabilir. Uluslararası ticaret alanında önemli çalışmalarıyla tanınan R. Baldwin, bu koşullar karşısında diğer ülkelerin çok taraflı sisteme ve DTÖ'ye daha fazla sahip çıkmaları gerektiğini vurgulamış, küresel finans piyasalarını etkileyebilecek şartlara karşı hızlı ve kararlı yanıt vermek için ayrıntılı acil durum planları geliştirilmesini önermiştir. Trump yönetiminin iktidara geldiği günden itibaren ticaret politikası ve özellikle tarife uygulamalarının yarattığı belirsizlik ortamında kesin olan bir şey varsa, o da Trump'ın artık kolay kolay çok taraflı

sistemin kazan-kazan formülüne dayalı yapısına dönmeyeceğidir. Buna ek olarak, ABD ile ortakları arasında varılan yeni anlaşmaların ne kadar istikrarlı ve kalıcı olacağı ise tartışmalıdır.

Son söz

Trump'ın tek taraflı ticaret yaklaşımının küresel ekonomi üzerindeki etkilerinin uzun süre devam edeceği açıktır. Bununla birlikte, ABD içinde yargı denetimi — örneğin, ABD Uluslararası Ticaret Mahkemesinin Trump'ın tarife politikalarına ilişkin yetkisizlik kararı ve Yüksek Mahkeme'nin olası bir temyiz sürecinde Trump lehine vereceği kararların etkileri — ile yasama-yürütme dengesine ilişkin gelişmeler, yani Başkan ile Kongre arasında ticaret politikası yetkilerinin nasıl dağıtılacağı, yakın gelecekte belirleyici rol oynayacaktır. Ancak, ticaret sisteminin gelecekteki yapısını belirleyecek bir diğer önemli unsur, ticaret ortaklarının izleyeceği tutum ve yaklaşım olacaktır. Yakın dönemde bu ülkeler, Trump yönetiminin baskıcı politikaları karşısında "fakirleştiren bir istikrarı" kabullenmeye devam ediyor gibi görünmektedir. Bununla birlikte, her ne kadar kısa vadede kazançlı çıkan taraf gibi görünse de ABD ekonomisi de bu korumacı yaklaşımın yaratacağı maliyetle eninde sonunda yüzleşmek zorunda kalacaktır. Sonuç olarak, ticaret savaşlarının gerçek bir kazananı olmayacaktır.

Ek: İş birliği yapmayan ülkelere 7 Ağustos itibarıyla uygulanacak gümrük tarife oranları

Ülkeler	Tarife oranları
Afganistan	15%
Cezayir	30%
Angola	15%
Bangladeş	20%
Bolivya	15%
Bosna Hersek	30%
Botsvana	15%
Brezilya	10%
Brunei	25%
Kamboçya	19%
Kamerun	15%
Çad	15%
Kosta Rika	15%
Fildişi Sahili	15%
Demokratik Kongo Cum.	15%
Ekvator	15%
Ekvator Ginesi	15%
Falkland Adaları	10%
Fiji	15%
Gana	15%

TRUMP'IN "KOMŞUYU FAKİRLEŞTİRME"YE DAYALI TİCARET POLİTİKASI ANLAYIŞI VE SONUÇLARI: 7 AĞUSTOS SONRASI BİZİ NELER BEKLİYOR?

Guyana	15%
İzlanda	15%
Hindistan	25%
Endonezya	19%
Irak	35%
İsrail	15%
Japonya	15%
Ürdün	15%
Kazakistan	25%
Laos	40%
Lesoto	15%
Libya	30%
Lihtenştayn	15%
Madagaskar	15%
Malavi	15%
Malezya	19%
Morityus	15%
Moldova	25%
Mozambik	15%
Myanmar (Burma)	40%
Namibya	15%
Nauru	15%
Yeni Zelanda	15%
Nikaragua	18%
Nijerya	15%
Kuzey Makedonya	15%
Norveç	15%
Pakistan	19%
Papua Yeni Gine	15%
Filipinler	19%
Sırbistan	35%
Güney Afrika Cum.	30%
Güney Kore	15%
Sri Lanka	20%

TRUMP'IN "KOMŞUYU FAKİRLEŞTİRME"YE DAYALI TİCARET POLİTİKASI ANLAYIŞI VE SONUÇLARI: 7 AĞUSTOS SONRASI BİZİ NELER BEKLİYOR?

İsviçre	39%
Suriye	41%
Tayvan	20%
Tayland	19%
Trinidad ve Tobago	15%
Tunus	25%
Türkiye	15%
Uganda	15%
Vanuatu	15%
Venezuela	15%
Vietnam	20%
Zambiya	15%
Zimbabve	15%

Kaynak: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/07/further-modifying-the-reciprocal-tariff-rates/>